

Choir conductor's qualities and basic approach to choir management *Koro yöneticisinin nitelikleri ve koro yönetiminde temel yaklaşımlar*

Bülent Halvaşı*, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Atatürk Eğitim Fakültesi, Marmara Üniversitesi, 34722 Kadıköy/İstanbul, Türkiye.

Suggested Citation:

Halvaşı, B. (2016). Choir conductor's qualities and basic approach to choir management. *International Journal of Innovative Research in Education*. 3(4), 158-166.

Gönderim Tarih 27 Temmuz 2016; Düzeltme Tarihi 18 Ekim 2016; Kabul edilen 7 Aralık 2016
Seçim ve hakem süreci sorumlusu Doç. Dr. Zehra Ozcinar, Atatürk Öğretmen Akademisi, Kıbrıs
©2016 SciencePark Research, Organization & Counseling. All rights reserved.

Abstract

The common denominator for every choir is that they are managed and prepared by a conductor. The overall success of the choir depends on the conductor and his work plan. Choir's technical effectiveness and its social communication is a direct result of the chemistry between the conductor and the choir. Each choir member's education progresses and is sculpted by conductor's skill set.

The common problems can be discovered by asking the below questions.

- Is the conductor-choir relationship complete?
- Is conductor's management clear and easy to understand?
- Does the conductor use body language and eye contact?
- Can the conductor become a leader for the choir?
- Can the conductor facilitate team work?
- Can the conductor turn practices into "disciplined" entertainment?
- Does the conductor pay attention to song selection?
- Can the conductor set example to the choir by his/her outfit?
- Can the conductor play and use the piano well enough?

* ADDRESS FOR CORRESPONDENCE: **Bülent Halvaşı**, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Atatürk Eğitim Fakültesi, Marmara Üniversitesi, 34722 Kadıköy/İstanbul, Türkiye. *E-mail adres:* bulenthalvasi@yahoo.com

Conductors who are aware of the choir-audience-conductor triangle conduct fruitful practices based on improving the relations in between this triangle. Conductor shapes the choir, choir affect the audience and in return audience affect the choir by their feedback and the choir affects the conductor. This cycle can serve to produce successful performances.

Conductor should give importance to principles of voice education while improving himself. Success of conductors who can get across the technical aspects of a piece to the choir is inevitable. Conductors who pay attention to the singing techniques will be making good use of education time. Ability to play the piano and a good analysis knowledge are complementary to the process. The success of conductors who can accompany their choir is obvious. Conductor should look plain but aesthetic, easy to follow but impressive.

A good conductor should be able to lead the choir making use of psychological and sociological elements. The conductor should plan the time and aim for the basic harmony of the choir. Conductor should facilitate team work. At all times the conductor should act equal and just maintaining trust in the choir. In conclusion, successful conductors are the ones who can use their voices effectively, who can accompany the choir with the piano well, who act with justice and maintain trust within the choir, who can set an example with his/her outfit.

Keywords: conducting, choir, communication.

Özet

Koroların ortak özelliği şef tarafından çalıştırılmaları veya yönetilme özelliğidir. Koroların başarıları şefe ve şefin ortaya koyduğu çalışma programına bağlı olarak gerçekleşmektedir. Teknik verimlilik ile koronun sosyolojik iletişimi, şef ile koronun uyumlu çalışmasına bağlı olmaktadır. Koroyu meydana getiren bireylerin aldıkları eğitim, koro şefinin aldığı eğitimin donanım özelliklerine göre büyümekte, gelişmekte ve şekillenmektedir. Koro ile yapılan çalışmalarda problemleri şu şekilde sıralamak olasıdır,

- Koro-şef ilişkisi tam mı?
- Yönetimi belirgin ve anlaşılabilir mi?
- Bedensel iletişim ve göz teması var mı?
- Koronun liderliğini yapabiliyor mu?
- Ekip ruhunu yaratabiliyor mu?
- Çalışmaları neşeli disiplin parolası ile zevkli hale getirebiliyor mu?
- Eser seçimine dikkat ediyor mu?
- Kılık kıyafeti ile örnek olabiliyor mu?
- Piyanoyu etkin bir şekilde kullanabiliyor mu?

Koro-Dinleyici – Şef üçgeninin ve birbirleri ile olan ilişkilerinin farkında olan koro şefleri, çalışmalarını bu üçgene dikkat ederek, daha da verimli olmasını sağlayabilmektedirler. Şef koroyu etkilemekte, koro seyirciyi etkilemekte, seyirci de koroyu etkilemekte koro da şefi etkilemektedir. Bu zincirin anlamı başarılı performans üretmenin anahtarı olabilmektedir.

Koro şefi kendisini geliştirirken, toplu ses eğitimi ana ilkelerine önem vermelidir. Seçtiği eserlerin teknik yönlerini iyi aktarabilen ve bunu homojenlik havuzuna alabilen şeflerin başarılı olması kaçınılmazdır. Teknik çalışmalarına dikkatli özeni gösteren koro şefleri, eğitim sürecini iyi değerlendirebilmektedir. Beraberinde olması gereken iyi bir analiz bilgisi ile piyano çalma becerisi, bu sürecin tamamlayıcı unsurudur. Korosuna piyano ile eşlik yapabilen koro şeflerinin başarıları açık bir şekilde ortadadır. Korosunun örnek bir lideri ve yönetiminde sade, anlaşılabilir, etkili ve estetik olarak güzel bir görüntü verebilmelidir.

Koro şefi iyi bir iletişimci, psikolojik ve sosyolojik yaklaşımları ile de korosuna yön verebilen nitelikleri kendisinde barındırmalıdır. Çalışma programlarını, zamanı iyi kullanarak uygulamalıdır. Çalışmalarında, koronun uyumunu

temel olarak iyi sağlamalıdır. İyi bir ekip ruhu oluşturmalıdır. Bunu sağlarken söylemleri ve uygulamalarıyla, eşitlik ilkesine dikkat etmelidir.

Sesini konuşmada ve şarkı söylemede doğru ve etkin kullanan, piyano ile eşlik edebilen, adil ve güven veren, korosunu etkili ve estetik yöneten, giyim kuşamı ile örnek olmayı başarabilen şeflerin başarılı olması kaçınılmazdır.

Anahtar Kelimeler: koro, koro yönetimi, iletişim.

1. Giriş, Yöntem ve Problem Durumu

Koro değişik kültürlerden gelmiş, farklı yaratılış özelliklerine sahip, beklentiler açısından farklı olabilmesi muhtemel olan, çok önemli bir oluşum içerisinde görev yapan veya yapacak olan insan ses topluluklarıdır. Koroların ülkemizdeki yapılanmalarına bakıldığında, çok değişiklik görülmektedir.

Korolar genel olarak dört grup olarak sınıflandırılmış olarak görülmektedir.

- Karma Korolar
- Kadın Koroları
- Erkek Koroları
- Çocuk Koroları

Ayrıca korolar sayılarına, amaçlarına, yaptıkları müzik türlerine ve yaşlarına göre de değişik isimler almaktadırlar. Bu doğrultudaki koroların içerisinde yer alan profesyonel koroların oluşumu, seçimi, oluş amaçları, kapasiteleri çok değişiktir ve sayıları son derece az olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Amatör olan korolar da; Üniversitelerin, ilköğretim ve ortaöğretim okullarının koroları veya tamamen özveri gösterilip oluşturulan, korolar olarak görülmektedirler ve sayıları profesyonel korolara daha fazla olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Küçük bir detay olarak TRT kurumu bünyesinde olup, amatör veya profesyonel olarak oluşturulmuş değişik özelliklere sahip korolar da bulunmaktadır. Genellikle büyük şehirlerde görülen, çocuk, gençlik korolarına rastlamak mümkün olabilmektedir.

Tüm bu koroların çalıştırıcılığı ve şefliği veya eşlik gereksinimleri bir kadro işi olarak karşımıza çıkmaktadır. Ülkemizde görülen koroların gerçekliği; Koronun şefi, aynı zamanda çalıştırıcısı ve yöneticisi şeklinde olup, az sayıdaki korolarda eşlik ihtiyacını; kendisi yani, koro çalıştırıcısı ve şefi yapmaktadır. Bazı korolarda ise eşlik ihtiyacı, dışarıdan bir piyanist yardımı ile gerçekleşmektedir. Ülkemizde, Yıllarca içinde bulunan Ulusal ve Uluslar arası Koro festival ve yarışmalarında görülen şey; Hiçbir koroda, ses eğitimi veren bir ses eğitmeninin olmaması gerçeğidir. Bu noktadan hareket ile, Koroların oluşumundaki her türlü teknik ve yorum biçimleri ve bir çalıştırıcının bu konulardaki yeterliliği; koro yönetimindeki temel yaklaşımları ile oluşturulması düşünülen koro yöneticisi (Şef) ile ilişkisinin gücü, bir disiplin içerisinde hareket bütünlüğü, başarılı ve etkili bir koronun oluşumu için gerekli unsurlar olarak düşünülmektedir. Bu araştırma; İyi bir koronun oluşumu için gerekli düşünüle çalışmaların yolu ile, etkili bir Koronun oluşması doğrultusunda, koro yöneticisi donanımları, öğrenim gördüğü, eğitim aldığı dönemlerdeki yapabilmeye becerileri, anlama ve uygulama doğrultusundaki koro yönetimine uygunluk ve özelliklerini nitel yöntem ile inceleyerek ve irdelleyerek, ortaya konulmasını amaçlamaktadır. Yaşadığımız çağda, son olarak oluşturulmuş yapılar içerisinde; Korolar çok değişik başlıklar ile adlandırılmış veya içerikleri açısından farklı anlamlandırılmış olsalar da, hepsinde ortak bir özellik bulunmaktadır.

Koronun nitelik ve niceliği ne olursa olsun, teknik yeterliliği ne düzeyde olursa olsun, ortak nokta olarak karşımıza koskocaman bir yapı olarak şef çıkmaktadır. Koroyu kim meydana getirirse getirsin o koronun şekli işlevi ve görevi ne olursa olsun, mutlak bir koro yöneticisi yani; Şef i vardır. Her şey o yöneticiye yani; Şef'e bağlı oluşur, büyür, gelişir ve sonuçlanır. Bu aşamaları meydana getiren ve şekillendiren güç otorite ve yetki koro yöneticisi yani; şeftedir. Başlangıç, gelişme, sonuç O şefin eseridir. İşte koroları meydana getiren kişilerin seçilmeleri, eğitilmeleri, ifade şekillerinin oluşturulması çıkardıkları seslerin kaliteli olması ve homojenliği, eserlerin yorumlanmasındaki başarıları hem içsel olarak yani mental olarak hem de beden dili ve hareketleri

açısından şef ve şefin yetişmesine, birikimlerine ve donanımlarına bağlı olarak karşılık bulmaktadır. Şef-koro bağı sadece grup ve el kol sallaması şeklinde değildir ve de olamaz. Şu anda mevcut olan yüksek öğretim veren okulların müzik eğitimi veren müzik alanı ile programlarda; koro şefliği bölümleri olmamasından dolayı, nokta atışı bir koro şefi diploması verilememektedir. Bu yükseköğretim kurumlarında sadece son yarıyıldan verilmesi planlanmış "Koro Eğitimi ve Yönetimi" dersinde yönetim konusu ele alınması mümkün olabilmektedir. Bu büyük bir problem olarak karşımızda dursa da; bu konuya merak gösteren ve ders dışı çalışmalarda bulunan öğrencilere de rastlamak mümkün olabilmektedir. Konservatuarların Kompozisyon bölümlerinden mezun olanlar şeflik branşına yönelmekte ve kendisini bu alanda yetiştirmeye çalışmaktadır. Eğer koro yöneticisi, şeflik eğitimi almamış ise kendisini şeflik eğitimi almış gibi yetiştirmesi ve özelliklerini geliştirici çalışmalarını yapması mesleğini başarısı ile doğru orantılı olarak düşünülmektedir. İyi bir sese iyi bir eşlik yapabilme becerisine hâkim olması meslekteki başarısını ortaya koyucu bir düzey olarak değerlendirilmektedir.

2. Bulgular

Farklı koro yapılarının üyeleri ve şefleri ile yapılmış olan değişik zamanlardaki değerlendirmelerde, koro şefi ve yönetimi adına karşılaşılan veriler şu şekilde karşımıza çıkmaktadır.

- Jest ve mimikleri ile korosunu yönlendirme gücüne sahip midir?
- Şef veya çalıştırıcı, koro ile oluşturduğu bağ; disiplin içerisinde mi?
- Koro- şef etkin iletişimi ve göz teması var mı?
- Yönetimi belirgin ve net bir şekilde anlaşılabilir mi?
- Yönetiminde estetik ve artistik görüntü verebiliyor mu?
- Bedensel olarak vücut dilini kullanarak, korosu ile iletişimi var mı?
- Korosunu elleri ile ölçüleri ve yorumu vererek yönetirken, müzik cümleleri doğrultusunda eserlerin özelliğine uygun olarak göz, jest veya mimikleri ile de komut verebiliyor mu?
- Yönettiği bütün eserlere, hem yönetim hem de iç yapıları açısından tam olarak hakimiyeti var mı?
- Koroya yönetim adına tam olarak güven sağlayabilmiş mi?
- Koroyu liderlik çerçevesinde, söyleyeceği eserlerin içine sokabiliyor mu? Ve bu doğrultuda motive edebiliyor mu?
- Ekip ruhu yaratabiliyor mu?
- Çalışmaları neşeli disiplin çerçevesinde zevkli mi?
- Konser verilen yerlerin özelliğine göre, eser seçimine dikkat ediyor mu?
- Şefin; sahne üzerinde veya sosyal yaşam içerisinde, örnek olabilecek kılık kıyafet özeni var mı?
- Piyanoyu, eserlerin özelliklerini ortaya çıkarabilecek şekilde, etkili bir olarak kullanabiliyor mu?
- Armonik yapıyı ve örgüyü iyi tahlil edebiliyor mu?
- Korosunun özelliğine yönelik teknik bilgilere sahip mi?
- Korosunu meydana getiren üyelerin kimlik ve kişisel özellikleri bilgilerine sahip mi?
- Koronun ruhuna hitap edebilecek bilgi ve davranış biçimine sahip mi?

Koroların çalışmalarını ve yönetimlerini yapan şeflerin genel bir özelliği olarak; ellerini kullanan ve korosuna ne yapması gerektiğini elleri ile anlatarak ses birliği, ritim birliği ve söylem yani dil birliği sağlayanlar olarak değerlendirildikleri düşünülmektedir. Genel olarak böyle düşünülmesi doğru olmakla birlikte; Koro çalıştırıcılığını

da yapan koro şefinin, iyi bir liderlik özelliğine bağlı olarak güven vermesi, koronun daha güçlü olacağına yönelik görüşü ile doğru orantılı olarak düşünülmektedir.

3. Tartışma

Korolar, müzik eğitimi içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Toplumların çoksesliliğe geçişlerinde, önemli bir yere sahip olduğu düşünülen bir ses müziği topluluğudur. Tek sesli bir eseri doğru teknik özelliklerle söyleme şekline ulaştıktan sonra, iki sesliliğe geçiş olarak kanon denilen müzik yapılarını söyleyerek çoksesliliğe geçiş sağlanabilmekte olan ses müziği topluluğu korolar; Çoksesli dinleme, söyleme, ritim vurabilme, söyleyerek canlandırabilme ve birbirleri ile ilişkilendirilip uygulayabilme gibi müzik eğitimi içerisinde bulunan müzikal öğeleri kolaylıkla gerçekleştirebilecek yapılardır. Bu özellikler korolara daha geniş bir ifade şekli de kazandırmaktadır. Yani müzik eğitiminin temel öğelerinden vazgeçilmez bir tanesidir. Koroları meydana getiren koristlerin hem işitsel hem de ses kalitesi ve homojenliği sağlayabilecek özellikte olması ile beraber ritmik hareket yetenekleri jest ve mimiklerinin ifade güçlerinin olması da aranılmaktadır. Bununla ilgili çalışmalar ve örneklemeler ayrıca değerlendirilmektedir.

Sahne üzerinde öyle bir iletişim ve yansıma vardır ki konserlerin verimliliği etkilenmektedir.

- Koro-izleyici/dinleyici iletişimi
- Koro-şef iletişimi
- Şef-izleyici/dinleyici iletişimi
- Şef-koro iletişimi
- İzleyici/dinleyici-koro iletişimi
- İzleyici/dinleyici-şef iletişimi

Bir koro konserinde, genel olarak;

Konserin olduğu salonun özelliği doğrultusunda, koronun yer aldığı, belki biraz yüksek veya podyumla yükseltilmiş bir sahne, koroyu dinlemek için oturma yerlerinde yerlerini almış dinleyiciler veya izleyiciler, son olarak da krosunu yöneten sahnede yer almış, fakat seyirciye sırtını dönmüş, çalıştırıcı ve şef şeklinde görüntüye rastlanmaktadır. Bu yapılanmalar doğrultusunda; koro dinleyiciyi cepheden aynı dinleyicinin koroyu gördüğü gibi cepheden görmektedir. Koro ile dinleyici arasında, eğer ışık etkisi ortada çok belirleyici olarak yer almıyor ise, iki grup arasında direkt bir etkileşme bulunmaktadır. Dikkatli iyi bir şef bu özelliğin farkında olarak korosunu hazırlaması ve konser sırasında yönetmesi söz konusu olmaktadır. Dinleyiciye sırtı dönük olduğu halde, yönettiği korosundan dinleyicilerin tepkisini her bir koristinden net bir şekilde alabilmesi düşünülmektedir. Aynı şekilde şefin korosunu yönetirken göstermiş olduğu her türlü yapı özelliği ve eserlerin içindeki duyguları verme ve iletme şeklini de; korodan dinleyicilere çok açık bir şekilde verilebildiği düşünülmektedir. Koro çalıştırıcısı ve şefinin niteliklerinin içinde bulunması düşünülen, yukarıda açıklanmış olan tüm iletişim şeklinin farkında olması ve olumlu olarak ilişkilerin sağlanması için gösterdiği çalışmanın oluşturulabilmesidir.

Koroyu eğitim yöneten bir şefin yukarıdaki ilişki zincirini iyi sağlayıp konserin verimliliğini arttırması kolaylıkla gerçekleştirebileceği bir beceri olarak değerlendirilmektedir. Bunu sağlayabilmesi için de konser içeriğini dinleyici kitlesinin özelliklerini konser verilen yörenin özelliklerini eser seçimini konser salonunun yapısını çok detaylı bir şekilde düşünmesi ve tasarlaması ile ilgilidir. Ayrıca koroyla yaptığı çalışmalarda üzerinde durduğu ve yapılmasını istediği detayları başlıkları doğru anlaşılabilir bir sadelik ve net bir şekilde yansıtabilme verme gücüyle de ilgilidir. Sahnedeki son nokta konser ve yönetim şeklidir. Doğru yöneten eseri iyi tanımış bir yönetim yorumu dönemi tarzını veya özelliklerini parmak ucuna gözlerine mimiklerine kaşlarına taşıması ve bu üslup içerisinde korosuna hakim ve lider bir şekilde yöneten şef koro-şef-seyirci üçgen ilişkisini de başarıyla gerçekleştirebilmektedir. Koro şefinin eserleri tüm jest ve mimikleri parmak uçları arasındaki ifade gücü tam anlamıyla sağlayıp koroyu seslendirmesi hedeflenmektedir. Bir küçük parmak hareketinden veya göz-kaş hareketinden şefin ne demek istediğini seslendirilmesi aşaması ve koronun bunu sese veya harekette dönüştürebilmesi mükemmel bir yorumun işareti olarak kabul edilmektedir. Kişiler arasında yüz yüze iletişimde

doğal olarak yer alan ses tonlaması yüz ifadeleri mimikler bedensel hareketler jestler sözlü iletişimin çerçevesini ve anlamını ifade etmede her zaman önemli olmuştur (Zillioğlu, 1996, 179).

Koro disiplini çok itici gibi gelen bir söylem olarak düşünülmesine rağmen, iyi bir koronun şefi ve çalıştırıcı ile çok güzel bir disiplin bağı kurduğu gözlemlenmektedir. Sert, otoriter bir yönetim her zaman doğru bir yöntem olmamakla birlikte, son derece yumuşak bir yaklaşım da bir o kadar yanlış olarak değerlendirilmektedir. Koro üyelerinin güvenini sağlamış bir şefin ve çalıştırıcının kendiliğinden oluşan bir disiplin çemberi vardır ki; en doğal olanı da bu olarak düşünülmektedir. Koro müziği ve müziğin temelleri, kendi disiplinini, şef ve çalıştırıcı yardımı ile oluşturabilmektedir. Koro yöneticiliği yapan nitelikli bir şefin tüm eserleri iyi analiz yapabileceği hafızasında tutabilme ve kritik pasajları veya bölümleri iyi çözümlenip kendine has bir tarz ile korosuna hem bilgi hem de yönetim olarak anlatıp verebilmesi tonları ve derecelendirme aşamasında koronun müzikal gelişimini de sağlayacak şekilde ifade edebilmesi ve özellikle piyanoda çalarak örnekleyip ve anlatıp seslendirmesi hedef bir nokta olarak gösterilmektedir.

Armonik yapının ve örgünün güçlü bir şekilde gelişmesi, bir koro şefi olmaya aday öğrencinin her zaman avantajı olabileceği düşünülmektedir.

Arıcı, (2015) yaptığı bir araştırmada;

“Armoni dersi akademik başarı puanı yüksek olan öğrencilerin, problem çözme yeteneğine olan güvenlerinin, daha yüksek bulunması, bu derslerin ve çoksesli müzik çalışmalarının öneminin, ciddi bir göstergesidir. Öğrencilerin yetiştirilme süreçlerinde geleneksel müziklerimizin yanı sıra, çoksesli müziği de algılamaları, evrensel örnekleri çokça dinlemeleri ve armonik örgüler üzerinde çalışmaları, hem estetik algısı, hem de zihinsel gelişim açısından yararlı olacaktır.” demektedir.

Dikey ve yatay müzik cümlelerinin analizini ve çalmasını hem orijinal hem de sadeleştirerek indirgemesi de ayrı bir özellik olarak düşünülmektedir. Bu özelliklere sahip şefin koro ile daha güçlü ve güvenilir bir ilişki kurabilmesi mümkün olabilmektedir. Koro şefi ve yöneticisinin, bu bilgileri eserlerin kendine ait özelliklerini korosuna anlatabilmesi ve koro üyelerine, müzik cümlelerini nasıl yorumlamaları gerektiği aktarabilme özelliğine sahip olması düşünülmektedir.

Koroyu meydana getiren koristlerin her biri, ayrı yapı olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Her bir bireyin özellikleri farklıdır ve aynı olmaları neredeyse imkânsızdır. Her bireyin kendine göre kişilik ve karakterleri olmakla birlikte, ayrı ses yapılarına ve ses renklerine sahiptirler. Her birey kendi seviyelerini, bilgi birikimlerini, hem bireysel olarak hem de, toplu çalışmalar yaparak kendilerini koro elemanı olarak geliştirmektedirler. İşte bu noktada birlikte yapılan çalışmaların, koro olma yolunda birlikte çok söylemenin önemi, kendini daha çok göstermektedir. Koroyu meydana getiren bu eş olmayan yapı farklılığından, bir bütünlük sağlamak ve gerçekleşmesi düşünülen farklılığı ki bu farklılık; koroyu meydana getiren koristlerin kendi içlerinde homojenliği, ses kaynaşmasını sağlamak önem kazanmaktadır. Soprano, alto, tenor veya bas gruplarının homojen, kaynaşmış bir tını haline getirebilmek, yani kişilik ve karakter farklılığını, bir bütün olarak sese taşıyıp tek bir grup yapabilmek, şefe bağlı olan bir gelişimdir. Yine koroyu meydana getiren koristlerin ses yapılarına göre oluşturdukları ses grupları da yine birey yapısı ile algılanması ve gerçekleştirilmesi gereken sese ait bir gelişimdir. Ve nihayet ses gruplarının oluşturduğu 30, 40, 50 vs. kişilik koroların ayrı ses grupları içerisinde, homojenliği sağlanmış ve her eserin karakterini verebilecek teknik, ifade, amaç, ruh ve söylem birliği sağlanmış şekilde, her grubun kendi özellikleri ile oluşturulmuş geniş homojen bir sesi sağlamak ve tek bir birey halinde olmalarını oluşturmak; yine şefin nitelikleri sayesinde gerçekleşir. İşte bu noktada her şey; şef ile oluşur veya oluşmaz. Koronun niteliği, iyi bir çalıştırıcının niteliği ve yönetim biçimi ile oluşturulduğu doğrultuda düşünce genel bir görüş olarak düşünülmektedir.

Koronun, en önemli özelliklerinden biri; koroyu meydana getiren ses özelliklerinin kendi yapılarına uygun olarak tınlatılıp, söylenen eserlerin homojenlik kazandırılmış bir tını ile seslendirebilme özelliğini kazanmış olması olarak düşünülmektedir. Doğru bir tını ve homojenliğe kavuşturulmuş bir koronun entonasyonunu da kazandırabilmek, yine iyi yetişmiş ve kendini koro diline ve anlayışına sahiplenmiş iyi bir şef'in donanımı doğrultusunda gerçekleşmesi düşünülmektedir.

Eserlerin armonik yapılarını iyi analiz yaparak süzgeçlerden geçiren ve bu tahlilleri yapabileceği gücü ile eşliğini kendi karşılayabilen donanım açısından karşılığını verebilen niteliklere sahip bir şefin, korosu ile yönetim

biçimlerini paylaşabilmede zorluk yaşayacağı, bu işin ortakları tarafından zor olmadığı görüşü olarak düşünülmektedir. Yönetim biçimi açısından, Koro ile şef uyumu; şefin eserlerine hakim olması ve detaylı bir analiz yaptıktan sonraki yönetim şeklini ve ifade biçimlerini, korosuna veya korolarına doğru ve etkin bir şekilde anlatımı ve uygulaması ile mümkün olabilmekte ve daha da kolaylaştırması düşünülmektedir. Bir koronun yönetilmesi, söylenen müzik eserinin içinde barındırdığı her türlü özelliği doğrultusunda, şefin ve çalıştırıcının yaptığı her türlü el hareketlerini, koronun iyi anlaması ile birlikte, koro şefinin ne istediğini, nasıl?, nerede?, neden?, gibi soruları çok detaylı bir şekilde, genel koro üyelerine, koro ses gruplarına, koronun eşlikçisine ayrıntıları ve gerekli önemli uyarı ile birlikte anlatabilmesi ile olanaklı olduğu düşünülmektedir. Bu işlemleri iyi yapabilmek için de; Koro çalıştırıcısının iyi bir ses tekniğine, eserleri doğru bir şekilde cümleleştirebilmesine, eser yapıları içindeki armonik oluşumlarında yer alan, karşı tip, yanaşık hareketler veya zıt hareket özelliklerin tümünü açıklayabilecek bilgilere sahip olması düşünülmektedir. Ayrıca koroyu çalıştıran ve yöneten şefin, bütün partiyonların özelliklerini ortaya koyabilme veya açıklayabilme gücüne sahip olması, koronun başarısını olumlu veya olumsuz olarak etkilediği düşünülmektedir.

Teknik ve yorum olarak; Güçlü ve etkin, eserleri iyi ifade eden bir koronun; Söylem birliği, dil birliği, ruh birliğini oluşturabilecek tek kişi; koronun teknik özelliklerini geliştirmekle birlikte, koroya dil ve söylem ruhu kazandırmayı amaç edinmiş; o koronun şefidir. "Şef iyi bir lider olmalıdır" sözü bu kapsamda ele alınıp değerlendirilmesi gereken bir sözdür. Koro şefi koristlerine bu farkındalığını iyi anlatabilmesi, uygulayabilmesi ve bu hissiyatı ve aidiyet duygusunu verme gücüne sahip olması hedeflenmektedir. Teknik gelişimlerini doğru şekilde yönlendirmenin yanında, işin psikolojisini de etkili bir şekilde ortaya serebilme gücüne sahip olması düşünülmektedir. Korosuna güven veren davranışlarda bulunan etkin adil bir kişilik ve karakter ortaya koyabilen ve koroyu bir takım-ekip olarak değerlendiren bir söylemi benimseyen, bunu koristlerine vurgulayıp uygulayabilen şef veya çalıştırıcı, özellikli bir şeftir.

Yani; artık bir ekip ruhuna ve bunun gerçekleştiren bir anlayışa sahip koristlerin oluşmasına yönelik söylemlere ve uygulamalara önem veren yapısı, liderlik adına önemli sayılmaktadır. Koro şefinin liderliği sadece bir başlık ve sonradan aldığı bir paye olmaması olarak düşünüldüğünden, içerisinde psikoloji, sosyoloji, yönetim, felsefik yapı iletişim becerisi açısından bir altyapısının olması gerekliliği, bütünleştiriciliği açısından önem arz etmektedir. Yukarıdaki özelliklerine müzikal özellikleri ilave edildiğinde niteliklerle donatılmış iyi bir koro şefi modelinin ortaya çıkması mümkün olabilmektedir. Koro şefi çalışılan eserleri önceden çalışıp Hans Von Bülow'un söylediği gibi "eser şefin kafasındadır ve şefin kafası esere gömülmüştür (Bastian, 2006, 234)".

Konserlere hazırlık aşamasından itibaren, tüm eserleri ezberlemiş ve korosunun karşısına nota sehvasız çıkan bir şefin veya çalıştırıcının güvenilirliği ile nota sehvası önünde korosunu nota takip ederek yöneten yani; eserleri kafasına gömmemiş bir şefin veya çalıştırıcının güvenilirliği veya korosuna hakimiyet dozu tartışılabilir bir konu olarak düşünülmektedir. Eserleri tüm unsurları ile birlikte kafasına gömmüş bir yöneticinin; korosu ile göz, jest, mimik ve yönetim adına el temasının rahat olma gücü tartışılmaz bir boyut olarak değerlendirilmektedir.

Koroyu meydana getiren üyelerin, hangi eseri söyleyeceklerine yönelik seslerinin o eseri söylemelerine hazır hale getirebilme çalışmalarını iyi organize etmek, yine çalıştırıcı ve şefin donanımına bağlı olarak görülmektedir. Eser içerisindeki zor pasajların nasıl söylenmesi gerektiği ve bununla ilgili ayrıntıları da anlatmak ve açıklamalar doğrultusunda uygulamalarını yaptırabilmek, şef ve çalıştırıcının bilgisi doğrultusunda gerçekleşebilmektedir.

Ses egzersizlerinin planlanıp eserin tüm özelliklerin hâkim bilgi sahibi partileri ayrı ayrı ve hep birlikte yorumlayan notasyon ve söylem güçlüklerini giderici çalışmaları önceden planlayan ve buna hazırlanan yönetimini önceden kurgulayıp zamanı iyi kullanması ve buna örnek olan bir şefin yine donanmış ve güven verici bir model olduğu düşünülmektedir. Korosunun güvenini ve saygınlığını kazanamamış bir koro yöneticisinin başarıya ulaşması beklenemez (Egüz, 1981, 83). Koroyu meydana getiren koristlerin koro takımı düşüncesine ulaştırma çalışmalarının yanında birbirlerine önce grupları içerisinde söylemeleri ve böylelikle grup homojenliğinin sağlanmasına ulaşması şefin önceliği olarak düşünülmektedir. Daha sonra grupların birbirlerini eserin önceden şefin çalışması sonucu müzik cümlelerinin ve derecelendirmelerinin ışığında birbirlerini dinlemelerinin ve söylemelerinin sağlanması konsere hazır bir koro yorumu olarak değerlendirilmektedir. Her çalışma sonrası yapılan kısa bir değerlendirme ayrıntılar üzerinde daha bilinçli bir çalışmanın gerekliliğini ortaya koymasın bakımından çok önemlidir (Çevik, 1997, 162).

Yukarıdaki açıklamaların ışığında;

Koro çalıştırıcısı ve şefinin, doğru değerlendirmesi ve güçlü psikolojik ve sosyolojik yaklaşımlar doğrultusunda, korusu ile konser öncesi yaptığı, konsere yönelik her türlü çalışma bütünlüğüne bağlı olarak yapılan konserden sonra, koro çalıştırıcısı ve şefi, gayet açık ve net olarak konseri gerçekleştiren koro ile konser sonrasında bir değerlendirme yapması, koronun daha sonra yapacağı konserlerin daha verimli geçmesi için, çok önemli bir gelişme sağlayabilecektir.

Hem şef hem de koro açısından güzel hazırlanılarak gerçekleştirilmiş bir konserin analizi, her boyutu ile konuşulması ve koristlerin de düşüncelerinin alınması, özeleştirilerinin karşılıklı olarak yapılması, bir sonra ki konserin hazırlıklarına daha başlamadan atılmış olumlu bir adım olarak düşünülmesi mümkün görülmektedir. Bir sonra ki adım yine başarılı bir konser olması hedeflenmektedir.

Başarı, başarıyı doğurabilmektedir.

4. Sonuç

Sonuç olarak;

Koronun oluşmasından başlayarak, çalışma programı ve süreçleri içerisindeki prensipleri doğrultusunda, konserde korosunun karşısında duran şef, şu özelliklerle değerlendirilmektedir.

- Şef sesini ve söyleme adına vereceği örnekleri, anlaşılabilir ve güzel şekilde doğru kullanmalıdır.
- Gerek sosyal yaşamda, gerekse konserlerinde, kılık kıyafeti ile koro üyelerine örnek olabilecek bir görüntü ve anlayış sergilemesi düşünülmektedir.
- Piyanoda partiyonları dolu ve etkin çalmalı, korosuna mükemmel olarak değerlendirilebilecek bir şekilde eşlik yapabilmelidir. Çalışmalarında neşeli disiplini çok dengeli bir şekilde sağlamalıdır.
- Hem çalışmalarında, hem söylemlerinde zamanı ve ortamı iyi kullanmalı, gerek kişiliği, gerekse güven verici davranışı ve sözleriyle adil bir çizgide durmalıdır.
- Çalışmalarını en doğru ve neyi amaçladığı belli bir şekilde yapabilmeli ve koro üyelerine gerek açıklayarak, gerek ise uygulayarak, iyi aktarabilmelidir.
- Her bakımdan örnek olabilmeli ve liderlik özelliklerini etkin bir şekilde gösterebilmelidir. Bu konuda kendisini geliştirmeye uygun olmalıdır.
- Korusu ile iyi bir yönetim anlayışı içerisinde olmasına sahip olmalıdır.
- Korosunun dinleyici ile iyi temas kurmasına köprü olması sağlayıcı bir yapısı ve ilkesi olmalıdır.
- Dinleyicinin korosuna yolladığı her türlü etkileşmeyi iyi okuyabilmeli ve gerekirse ortamın durumuna göre değişikliklere açık olabilmelidir.
- Dinleyicinin konser içine girmesine açık ve her türlü katılımı sağlayıcı bir uygulama zenginliğine sahip olmalıdır.
- Dinleyici ile gerek konuşmalarında, gerek ise hareketlerinde iletişim sağlayıcı olmalıdır.
- Vücut koordinasyonunu çalışarak mükemmel yakın olan estetik ve artistik bir görüntüyü sağlamalıdır.
- Yönetimiyle müziğin ifadesini hareketleri ile dolduran, koroyu motive edebilme gücüne sahip olmalıdır.
- İletişimi ve becerisiyle çevreden evrene hareket edebilen ve etkileme gücünü zamanında ve iyi kullanabilmelidir.
- Ses Eğitimi temel öğelerini, bizzat örnek olarak hem uygulayabilen, hem de çalıştırdığı tüm grup üyelerine doğru ve etkin olarak verebilen olmalıdır.

- Koro üyelerine eğer bir ders içerisinde ise, koro düşünce ve davranışını iyi aşılmalıdır.
- Konuşması, artikülasyonu, diksiyonu, ses tonu ve giyimine özen göstermelidir. tüm yukarıda bahsedilen unsurlarla bütünleyen ve tamamlayan bir şahsiyet ve bir model olarak karşımıza çıkmaktadır.
- Çalışılan her türlü, değişik üslupta ve dönemlerde yazılmış eserlerin özelliklerini iyi araştırmalı ve o eserleri önceden iyi çalışıp, özümseyip, korosuna doğru ve etkin bir şekilde verebilmeyi başarabilmeli ve eserin ruhunu korosuna; hem yönetim, hem de müzikal bir ifadeyi yansıtabilmek adına gerçekleştirebilmelidir.
- Öğrenme ve Öğretme tekniklerini takip etmeli ve mesleki gelişmelere açık olabilmelidir.
- Beraber müzik yaparak müzik kültürünü geliştirmenin yanında, beraber müzik yapma özelliği çerçevesindeki üretme, paylaşma, iyi düşünme, yardımlaşma ve problem çözme, arkadaşlık, sevgi gibi olumlu ortak yaşam unsurlarını da, mutlu insanlar oluşması doğrultusunda korosuna kazandırmayı düşünmelidir.
- Koro üyelerine heyecan verebilecek ve güzel söyleme ile birlikte hedefler verebilecek donanımına sahip olmalıdır.
- Koro dizilişi konusunda yeniliklere açık olmalı ve tüm seçenekleri eserlerin özelliklerine bağlı olarak düzenleyebilmelidir.
- Koro şefi veya çalıştırıcısı olarak kendini her türlü geliştirebilecek bilimsel ve sanatsal çalışmalara katılmalı ve kendisini geliştirmelidir.
- Koro şefi veya çalıştırıcılığı yapabilecek adayların önünü açacak şekilde davranmalı ve genç adaylara koronun çalıştırılması ve yönetilmesi konularında yardımcı olmalıdır.
- Doğru örnekleri korosuna sıkça izletmeli, mümkün olduğu takdirde canlı olarak izletmeli ve diyalog kurma olanağı sağlayabilmelidir.
- Hem ulusal hem de uluslararası koro konserleri ve festivallerine katılmak suretiyle, korosunu bu platformlara taşıyabilmeli ve iletişimini sağlayabilmelidir.
- Koro üyelerine koroda söylemenin tüm özelliklerini yaşatabilecek ortamları öğretmeli ve bu ortamlara hazırlayabilmelidir.
- Vizyon ve misyon olarak koro olmanın bir oluşum olma duygusunu korosuna iyi aktarabilmeli ve bir hedef olarak anlaşılmasını sağlayabilmelidir.

Kaynaklar

- Apaydın, M. (2006). Çokseslilik ve çoksesli korolar. II. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara: Ankara Üniversitesi Matbaası.
- Arıcı, İ. (2015). Müzik öğretmenliği anabilim dalı öğrencilerinin armoni dersindeki akademik başarıları ile problem çözme becerileri algıları arasındaki ilişki. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1(3), 809-819.
- Bastien, H. G., & Fisher, W. (2006). *Hand-buch der Chorleitung*. Mainz: Schott Music GmbH&Co. KG, Germany
- Çevik, S. (1997). *Koro Eğitimi ve Yönetim Teknikleri*. (1. Baskı), Ankara: Doruk Yayıncılık.
- Egüz, S. (1981). *Koro Eğitimi ve Yönetimi*. Ankara: Ayıldız Matbaası.
- Ergin, A. (1995). *Eğitim Teknolojisi İletişimi*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Kaplan, A. (1985). *Choral Conducting*. W.W. Norton & Company Inc. London: New York.
- Öztürk, O. (2010). *Şefin Koro ile İletişimi ve Şef Davranışlarının Koro Üyesi Algularına Göre Değerlendirilmesi* (Doktora Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Popov, V. (1989). *Çocuk Koroları Eğitimi*. Ankara TRT Seminer Notları, Ankara.
- Uslu, M. (2013). *Nitelikli bir koro şefinde bulunması gereken yeterlilikler*. *UHBAB Dergisi*, Bahar Dönemi, Sinop.
- Zilloğlu, M. (1996). *İletişim Nedir*. İstanbul: Cem Yayınevi.